

Zabavni in poučni koledarček zopet pripoveduje marsikaj mikavnega in koristnega; nekoliko nas vodi po nebu in po zemlji okrog, pové od novih najdenih planetov, in zopet od Dunaja in Rima, od stanú katoliške cerkve in od njenih odcepljin. Posebno pa se ta del mudí v ogledovanju slovenske domovine, bodi si sedanjega, bodi si preteklega časa; pelje nas v staro Akvilejo in v lepo Bleško stran (ta popis se nam zdi posebno mičen), in v slavne Gospo sveto; pokaže nam sloveče zmage, ki so zavedale slovensko zemljo ali slovenski narod pred Metulom, na Vipavskem Hublu in pod Siskom; soznani nas s častitimi možmi, ki so imeli zasluge za našo domovino, s Hieronimom, Nicejem in Antonom Padovanskim. Tudi kmetijskih reči ne pozabi ta del koledarja slovenskega; vé marsikaj od oprostjenja zemljiš in od poselskega reda, in od pokončanja škodljivih merčesov. Še v šolske reči se zamisli poučni koledarček; hoče ob enem šole napraviti in petje spodbuditi, in z desetinkami soznani, katerih poštevanje je sedanji čas občna potreba. Sklep delajo kratke pripovedi in tri pesmi; prva in druga pesem se v letne čase in dnevne ure ozira s pobožno mislijo; tretja, pravi gospodar, uči najboljši gospodarski red; če bo tega vsak spolnoval, bo tudi gotovo dosegel tisto srečo, ki jo koledar želi v začetku, namreč 1859terno, tolíkerno, kakor je velika prihodnja letnica.

Ta koledar se bo te dni že dobival na prodaj pri Janezu Giontini-tu na velikem tergu v Ljubljani, poslal ga bo pa na prodaj tudi bukvarjem po vseh slovenskih krajih.

Vredništvo.

Repata zvezda.

Po noči, kadar zvezd nešteta čeda
Se na obnebu sém ter tje sprehaja
In s svitom dela Božjih rok obhaja,
Človeček radoveden na-nje gleda.

Prešteva jih, pa uide sled mu reda
In kratki um v možganih mu zastaja,
Ko vidi, zvezda z métlo da prihaja,
Neznana mu — tak čudna, krasnobleda.

Kaj tarnáš? Kaj ti serce v persih pólje,
Da hoče skoraj groze jih razgnati? — —
Ta metlarica, ljubi moj, ne laže!

Kot druge je poslanka Božje volje,
Pa strašna bolj zna bolj oznanovati:
Da čas je že, izmesti prazne vraže!

Fr. Malavašič.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Tersta naznanja z veseljem „Slov. Prijatelj“, da so cesar verlega domoljuba in šolskega vodja, preč. gosp. Mihela Švaba za korarja stolne cerkve poterdili.

Iz Kanala pri Soči 20. kimovca. Ljube „Novice!“ Kakor lani, Vas prosim tudi letos, naznaniti svojim dragim bravcom, kako da smo končali naše šole. 17. dné t. m. je bila zjutrej in popoldan skušnja naše vsakdanje, 18. pa naše nedeljske mladine. Ne bom pravil, kako lepo da so šolarčki in šolarce očitno pokazali, da niso zastonj obiskovali šole, ampak samo to rečem: Bog daj, da bi to ohranili in tako pridno napredovali, da bi tudi potem veliki bukvice radi prebiral! 19. pa je bila najprej zahvalna pesem v cerkvi in po tej je bilo na farni dvorani očitno in slovesno obdarovanje šolarčkov in šolarc. Pri tem se je pelo več pesmic, kakor: „Cesarska“, „Zvonikarjeva“, „Kje sem domá“, „Neizkončno usmiljen“, in dva učenca sta ogovorila prav krepko, eden po slovensko, drugi po nemško svoje tovarše in vse pričujoče goste. Več tukajšnih gospodov in gospé, naš okrožni poglavar in drugi so se snidili pri tej majhni slovesnosti, posebno pa so nam z njih pričujočnostjo skazali veliko veselje in še večjo čast svitli vojvoda de Blacas, varh (patron) naše fare. 30 najpridniših učencov in učenk

je bilo obdarovanih iz rok Njih Svitlosti z lepimi slovenskimi bukvicami, in vsi drugi, ki so dosegli saj prvi klas, so prejeli lepo podobico z imenikom učencov in učenk. *) Bilo je vseh šolarjev v treh razredih vsakdanje šole 115, v treh razredih nedeljske pa 75. Bog daj, da bi to veliko družih k šoli spodbudilo in da bi vsi, česar se v šoli navadijo, k dobremu obernili. Z Bogom.

Iz Bistrice notranjske. † Imeli smo pred 14 dnevi v ternovski šoli izpraševanje. Počastili so preskušnjo bistriški kantonski predstojnik, ternovski dekan in mnogo druge gospode je prišlo poslušat. Učenika gospoda Gerbec in Veber, in gospod katehet Štrucelj so pokazali, da so verli učeniki. Otroci so v vsem odgovarjali tako, da je bilo veselje. Peli so tudi kakih 10 slovenskih pesmic tako lepo, da bi jih kar poslušal. O poldne so povabili prečastiti gospod dekan mnogo gospodov na kosilo, kjer se je pilo na zdravje vseh prijatlov šole in mladine. — Letina pri nas je v obče slabeja ko lani. Krompir gnjije, ozimino, fižol itd. je silna burja v spomladi poškodovala; grojzdja kaže malo.

Iz Ljubljane. Iz cene, ki jo ima letošnja novina, se utegne soditi letošnja letina na Krajskem. Ali bo pa ta cena ostala ali ne, se še ne more reči, ker sedanji čas, ko je vés svet z železnicami preprežen, se cena pridelkov ene dežele dostikrat preminja po ceni družih dežel. Domača pšenica je zdaj po gold. mernik ali polovnik, rež po 20 do 22 grošev, oves (ki pa je zlo lohák) po 10 do 12 gr., proso po 13 gr., krompir po 10 gr., seno po 15 do 15 gr. cent, otepi po 24 kraje. Medú je dokaj; pravega kupa še nima; po 15 gold. cent s satovjem in čbelami vred se ga je unidan kupilo nekaj. Ajda je letos srečno ušla slani, pa neka rijà ali kakor drugod pravijo, neki paleš ji je skor povsod škodoval; na nekteri ne vidiš družega kot same babice; na Dolenskem je tu in tam tako za nič, da so jo le za slamo kosili. Sadja je malo; češpelj ni bilo letos čez 40 za krajcar.

Novičar iz raznih krajev.

Iz Dunaja. Pokop trupla Njih c. kr. visokosti, nadvojvodinje Margarete, je bil v četrtek 23. t. m., in pokopali so po stari šegi truplo pri kapucinarjih, drob v stolni cerkvi sv. Štefana, serce pa pride v Inšpruk na Tiroljskem. Doslej počiva v cesarski raki 94 merličev cesarske rodovine.

— Slavno dнарstveno ministerstvo je ukazalo, da se ima, kar je kdo še na národno posojilo dolžan, od 1. novembra 1858 naprej v novi veljavi odrajtovati.

— Zbor nemških jezikoslovcov, učencov in orientalistov se je v ces. akademii začel 25. dan t. m. Gospod prof. Miklosič kot zbora predsednik je pozdravil obilo zbrano množico in je potem razlagal razmero med staro (klasično) filologijo in sedanjo novo. 269 deležnikov iz mnogih krajev se je spidilo prvi dan.

*) Imenik učencov in učenk smo tudi mi prejeli. Lični natis nas je razveselil toliko bolj, ker lastne imena učencov in učenk slovenskega rodú so natisnjene, kakor se spodobi, s slovenskimi pismenkami, ne pa, kakor žalibog! je še marsikod gerda navada nekterih starokopitnežev, da otrokom berž v prvih šolah popačijo pisavo njih imen z luteranske bohoričice, že zdavnej v staro šaro zaverženo, ali pa z nemško pisarijo, ki se slovenskim imenom podaja kakor zajcu boben, na pr.: Tschirtschitsche, Draschtschik itd. Dajte nam le šolski imenik v roke, in po pisavi imen bomo koj vedili vam povedati: ali se slovenščini daje v šolah, kar slovenščini gré, ali ne. Pravilo pisave lastnih osebnih ali krajnih imen je tako lahko, če se le tako ravna kakor natura sama terja: Piši namreč slovenske imena po slovensko, nemške po nemško! To je vse. To je pa tudi treba, da se ne delajo za poznejše leta nepotrebne zmešnjave in se ne pačijo domačim ljudém imena njih po ptujem kopitu!

Vred.

— C. k. gosposkam je zapovedano, ojstro na to gledati, katerim žebcom dajajo privoljenje za pleme, in tiste po vsi ojstrosti postave kaznovati, kateri dajajo krive pričevala zastran zdravja in ugodnosti žebcov, in kateri spuščajo žebce brez privoljenja.

— Dunajsko-teržaška železnica je tedaj prodana in 23. t. m. je bila pogodba podpisana. Prevzeli so jo gospodji Rothschild, Ling, Talabot, Ucielli in avstrijska upna naprava. S katerimi pogoji da jo prevzame ta družba, smo v poslednjem listu povedali. Družba prevzame dodelane železnice (Dunajsko-teržaško in Inšpruk-Kufsteinsko) za 100 milijonov. 30 milijonov plača še le potem, kadar bodo vse železnice dodelane in po 7 od sto dobička dajale. To se more še le čez veliko let zgoditi. Nasproti mora družba ostalih 70 milijonov natančno v postavljenih obrokih vsako leto plačevati. Od plačil v obrokih ne bo nič obresti plačevala, in od tod pride, da je celi kup na 58 do 59 milijonov prevdarjen.

— Na Dunaju v nekem predmestju je mati, ktera ima 14 let starega sina, kterege božje méče. Ga te strašne bolezni ozdraviti, mu priveže tri tedne starega psička na persi, kjer bi imelo živinče se ocedovati, potem lakote poginiti in nazadnje v tekočo vodo verženo biti. Neumna baba je mislila, da mora fantič tako ozdraveti. Pa sreča je hotla, da se je to skrivno zdravljenje vendar razodélo gosposki, ktera je otroka zdravnikom — babo pa postavam izročila.

Iz Ogerskega. Težko je bila kadaj kaka sodna gosposka v taki zapreki, kakor je ta čas deželna sodnija v Budi. Ondi sedi namreč hudo sloveči tolovaj Rosza Sandor, kterege so že pred letom ujeli in najpervo v Segedinu zaperli. Kaj se mu bo zgodilo? je bilo že mnogokrat prašanje; — tega razbojnika pa ne bo težko obsoditi! Kaj šel Rosza, več ko deset lét strah in groza ogerske dežele, mož, kateri si je v povestnici od tolovajev in razbojnikov eno prvih mest pridobil, in kateremu je jezični svet še marsiktero pripisal, od ktere se mu nikolj še sanjalo ni, in kateri po celi Evropi slovi, sedi v ječi, pa nihče ga ne more kakega hudodelstva prepričati! Kar je pred marcom leta 1848 vganjal, je amnestija iz spomina izbrisala; 1848 se je vdeležil punta, ko so bili pa Madžari ukroteni, se je lotil zopet starega dela — to ve vsako dete, pa nihče se ne upa, zoper njega pričati. In ta sedi in bo sedel, dokler mu neogibliva osoda ne pritisne na vrat paragrafa, kteremu ne odide nobeno hudodelstvo.

Iz Srbije. „Allg. Ztg.“ piše iz Srbije: Pozornost svetá je bila poslednji čas na druge dežele turškega cesarstva obračana; vzrok imamo sedaj, na Srbijo gledati. Tú sem se je preselilo sedaj rogoviljenje, ktero je moglo v Moldavi in Valahii omolkniti. Druzega nič ne namerjajo v Srbii, kakor vlado oslabiti, potem pa prejšno knez Obrenovičevu rodbino na prestol posaditi. Kakor kolj se dá, obdeljujejo in podpihujejo narod.

Iz Italije. Iz Rima. Sveti Oče so sprejeli 10. t. m. briksenskega knezoškofa Gaser-a. Pogovarjala sta se prav serčno in dolgo. Škof je govoril med drugimi o prihodnosti keršanske vere v Kini. Sveti Oče so poterdili vse njegove besede, samo pristavili so: „Želel bi bil, da bi bili kánoni to storili, pa ne kánone.“

— 12. t. m. so se v Rimu zopet francozki vojaki z papeževimi razperli.

— Iz Piemonteškega. V mnogih piemonteških okrajih imajo delavci tako malo zaslužka, da hodijo za prav majhno plačilo rajž žet, kar je zdravju silno škodljivo, ker skoraj vsaki merzlico dobí. Možje imajo po 12 kr. plačila na dan.

— Sardinska vlada je prodala ruski parobrodstveni družbi luko na sredzemeljskem morju, Vila franka ime-

novano. Tukaj bo imenovana družba veliko založišče napravila, ktero ne bo brez upljiva do kupčijstva po sredozemeljskem morju. Nekteri časniki podtikajo zavoljo tega Rusom vsaktere namene, pa menda brez vsacega vzroka. V časnikih je bilo brati, da imajo Rusi namen, knežijo Monako tudi v last dobiti. Tudi to je časnikarjem že zdaj tern v peti!

Iz Nemškega. Iz Berolina. Dan na dan dohajajo iz Pruskega nove reči, zlasti kar zadeva kralja in njegovo namestništvo. 19. oktobra se bo neki deržavni zbor zbral, in dosihmal bo vprašanje menda rešeno, ali bo kralj obderžal sam vladarstvo, ali ga bo še njegov brat namestoval in ali bo pa kralj odstopil.

Iz Francozkega. Cesar Napoleon je sprejel v Biaricu dva imenitna svilorejca iz Lombardije, ktere je poslal nadvojvoda Ferdinand Maksimilian s pisanjem do njega, naj bi jima pripomogel v Kino, da bi ondi nakupila zdravega sviloprejskega semena. Prav prijazno ju je sprejel Napoleon.

— Gospod Vivelet d' Aoust, inženir v Parizu, je dobil privilegium za iznajdbo, ktera je za obertnijo kakor tudi gospodarstvo sploh zelo važna, namreč za izdelovanje ogelja iz šote, kar se ne godí s stiskanjem, ampak s tem, da se pridéne šoti nekaka kemijska stvar, po kateri dobi šota ogelca, kterege sama na sebi nima. To je neki kaj lahko, ker se šota samo v cilinder dene, zdrobi, pomoči in se ji omenjene kemijske reči pridá. 20 tavžent centov dá neki 400 tavžent goldinarjev dobička!

Iz Angleškega. „Leviathan“ ostane vendar v deželi. Bere se namreč, da bodo njegovi lastniki novo družbo napravili in 330 tavžent delnic ali akcij izdali po 10 gold. eno. Toliko dnarjev je treba, da se plača 900 tavžent gold. starega dolga in dodela orjaška barka.

— Podmorski telegraf med Evropo in Ameriko je opešal. Angležki učeni mislijo, da je pohabljen, nek nemški časnik pa ne verjame tega in pravi: Ako bi bil telegraf pohabljen, bi ne dohajale nikake znamenja iz Amerike po njem in z dosedanji sredstvi telegrafijstva bi v Valencii gotovo vedli, da in kje je pohabljen. Marveč se dá iz družih okoljnost misliti, in sicer iz tega, da dohajajo nerazumljive znamenja, katerih si telegrafisti ne morejo razložiti, se sme skleniti, da je telegraf nepoškodovan. Učenim je znano, da je zemlja sama magnet; magnetizem zemlje pa ni nikolj stanoviten, posebno pa o času severne luči, kar magnetna igla točno dokazuje. Električni toki, iz nestanovitnosti zemeljnega magnetizma izvirajoči so tedaj krivi, da podmorski telegraf ne služi tako, kakor je bilo nadjati se. Po takem je bilo veselje zavoljo srečno vloženga podmorskega telegrafa tudi prezgodno!

Darovi za Vodnikov spominek.

Od I.—XXXII. naznanila . 1129 fl. 15 kr.

Gospod Josip Hašnik, fajmošter v Trebovlj	3 fl. — kr.
„ Leop. Martin Krajnc, c. k. aktuar v Zagrebu — „	30 „
Iz Štajarskega: „Kadar bodo prišli od izhoda in zahoda“ — „	30 „
Gospod Podplaninski 10 frankov v zlatu	— „ —
„ Pfeifer in Raunicher	2 „ —
„ dr. Anton Murko, dekan v Zaverču	2 „ —
„ Martin Strajnsak, kaplan „	1 „ —
Nek duhoven leskovške dekanije	1 „ —
Gospod Nace Mužan, od Vodnika keršen in podučen	1 „ —
„ J. Rebol v Zagorji	1 „ —

Skupaj . 1141 fl. 15 kr.
in pa 10 frankov v zlatu.

Če še kdo misli kaj darovati, prosimo, naj se podviza, da bomo vedili, pri čim smo, in se bojo potem na gotovi podlagi začele obravnave.